

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายฐิติ ชอบสุข

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๘๗ ม.๖ ต.อุ้มผาง อ.อุ้มผาง จ.ตาก

โทรศัพท์ ๐๙๐-๒๐๓-๗๔๔๔ Facebook Line

เกิด พ.ศ.๒๕๒๕ ปัจจุบันอายุ ๔๓ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คณะ/สาขาวิชา การท่องเที่ยวและโรงแรม

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ กำนันตำบลอุ้มผาง อ.อุ้มผาง จ.ตาก เลี้ยงไก่พื้นเมือง ปลา กบ

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๖๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก พืชผัก

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้การปลูกผักของนายบุญโฮม อ่อนสะอาด และนายฐิติ ชอบสุข

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑) การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

๒) การผลิตสารชีวภัณฑ์

๓) การขยายพันธุ์พืช

๔) การเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครัวเรือน

๕) การปลูกพืชในวัสดุเหลือใช้

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) ความรู้ด้านการเกษตรทั่วไป เลือกปลูกผักที่ชุมชนบริโภคบ่อย เช่น ผักบุ้ง คะน้า หรือผักสวนครัวที่ใช้ทุกวัน

๒) Zoning การแบ่งพื้นที่ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีพื้นที่สระน้ำ ใช้กักเก็บน้ำสำหรับใช้ในฤดูแล้ง การเพาะปลูก การเลี้ยงปลา มีพื้นที่ปลูกผัก ไม้ผล เลี้ยงสัตว์ สำหรับบริโภคในครัวเรือนและส่วนที่เกินไปจำหน่ายในชุมชน

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) หลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีพื้นที่สระน้ำ ใช้กักเก็บน้ำสำหรับใช้ในฤดูแล้ง การเพาะปลูก การเลี้ยงปลา ปลูกไม้ผล พืชผัก พืชสมุนไพร เลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคในครัวเรือนและส่วนที่เกินนำไปจำหน่ายในชุมชนหรือแบ่งปันเพื่อนบ้าน เป็นการส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง ทั้งด้านอาหาร น้ำ และรายได้ ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งด้านการผลิตและการอนุรักษ์พื้นที่

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน - หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่และพึ่งพาตนเอง โดยมีพื้นที่สระน้ำ ใช้กักเก็บน้ำสำหรับใช้ในฤดูแล้ง การเพาะปลูก การเลี้ยงปลา ปลูกไม้ผล พืชผัก พืชสมุนไพร เลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคในครัวเรือนและส่วนที่เกินนำไปจำหน่ายในชุมชนหรือแบ่งปันเพื่อนบ้าน เป็นการส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง ทั้งด้านอาหาร น้ำ และรายได้ ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งด้านการผลิตและการอนุรักษ์พื้นที่

การถ่ายทอดความรู้ เน้นให้เกษตรกรได้เห็นการจัดการพื้นที่จริง และนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ตนเอง

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอ โดยร่วมประชุมกับคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ ซึ่งมีการจัดประชุมเป็นประจำ ๔ ครั้งต่อปี เพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ การรับรองศูนย์เครือข่าย การบริหารจัดการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสรุปผลการดำเนินงาน และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม โดยในการประชุมทุกครั้ง ขอให้กรรมการที่เข้าร่วมประชุมได้รับทราบข้อมูลสถานการณ์ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันในแต่ละพื้นที่ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) การรายงานการดำเนินการของ ศพก. ปัญหาอุปสรรค และการดำเนินการแก้ไข

๒) สภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำต้นทุน ปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของพืชหรือสินค้าเกษตรหลัก ๆ

๓) ความเสี่ยงการเกิดภัยพิบัติ เช่น ภัยแล้ง โรคพืชและศัตรูพืชระบาด ปัญหาอุปสรรค และการแก้ไข การแจ้งเตือนภัย และการสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกร

๔) สถานการณ์การผลิต การเพาะปลูก การตลาด ปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไข

๕) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดของพืชหรือสินค้าเกษตรหลัก ๆ

๖) ข้อมูลข่าวสารทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ

๗) ปัญหาความเดือดร้อน และเรื่องร้องเรียนของเกษตรกร และการดำเนินการแก้ไขปัญหา

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างภาคี ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอ ศพก.เครือข่าย ผู้นำชุมชน เกษตรกรต้นแบบ วิชากิจชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางพัฒนาและวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ ได้รับการจุดประกายจากการไปศึกษาดูงานที่ สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ซึ่งได้ถ่ายทอดแนวคิดและพระราชปณิธานด้านการเกษตรของในหลวงรัชกาลที่ ๙ อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิด “ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก” ซึ่งทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งพาตนเองและการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างรู้คุณค่า

แนวคิดดังกล่าวไม่เพียงเป็นหลักในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง หากยังเป็นแนวทางในการจัดการพื้นที่การเกษตรอย่างยั่งยืน จึงเป็นแรงบันดาลใจที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการเกษตรของตนเอง ให้นับการปลูกพืชผักผลไม้ที่เหมาะสมกับพื้นที่และสามารถบริโภคได้จริงในครัวเรือน ลดการพึ่งพาจากภายนอก และสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างแท้จริง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง (Climate Change) ทำให้ฤดูกาลเพาะปลูกไม่แน่นอน ภัยแล้ง น้ำท่วม และอุณหภูมิที่สูงขึ้นส่งผลต่อผลผลิตโดยตรง ราคาปุ๋ย ยา และแรงงานสูงขึ้น ในขณะที่ราคาผลผลิตมักผันผวนและเกษตรกรไม่สามารถควบคุมตลาดได้ ผลกระทบจากการใช้สารเคมีเกินความจำเป็น ส่งผลเสียต่อสุขภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพดินในระยะยาว

ปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดความต้องการที่จะลดค่าใช้จ่าย เพิ่มความมั่นคงทางด้านอาหาร และใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

๑.๒ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การนำจุลินทรีย์หรือสิ่งมีชีวิต เช่น บาซิลลัส ไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอเรีย หรือเมทาไรเซียม มาใช้ควบคุมโรคพืชและแมลงศัตรูพืช เป็นวิธีที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม ข้อดี คือ ลดการใช้สารเคมี ปลอดภัยต่อสุขภาพ ลดต้นทุนในระยะยาว พื้นฟูสมดุลธรรมชาติในแปลงเกษตร

การผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว มูลสัตว์ ใบไม้แห้ง ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน และลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี ข้อดี คือ ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ย ปรับปรุงโครงสร้างดินให้ร่วนซุย ส่งเสริมจุลินทรีย์ในดินที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การนำเศษวัสดุหรือของเหลือจากแปลงเกษตรหรือการแปรรูปผลผลิต เช่น ฟางข้าว กากกล้วย ชังข้าวโพด เปลือกผลไม้ หรือมูลสัตว์ มาใช้เป็นวัสดุปลูกหรือปรับปรุงดินในการเพาะปลูกพืช เช่น ฟางข้าว ใช้คลุมดินเพื่อ

รักษาความชื้นหรือทำปุ๋ยหมัก เปลือกผลไม้/ผัก ใช้หมักเป็นปุ๋ยอินทรีย์ให้พืช ชั่งข้าวโพด/กากกล้วยสับหรือบดใช้เป็นวัสดุปลูกในกระถางหรือโรงเรือน มูลสัตว์ หมักรวมกับเศษพืชทำเป็นปุ๋ยหมักคุณภาพดี ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิต โดยไม่ต้องซื้อวัสดุปลูกหรือปุ๋ยจากภายนอก ลดขยะและของเสียในพื้นที่ ช่วยจัดการเศษวัสดุอย่างมีคุณค่าเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้ดิน ทำให้ดินร่วนซุยและอุ้มน้ำดี ส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การปลูกพืชจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็นแนวทางง่าย ๆ แต่ได้ประโยชน์หลายด้าน ช่วยลดต้นทุนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) อย่างเป็นรูปธรรม

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ขั้นตอนการใช้ EM ในบ่อเลี้ยงกบอย่างละเอียด

(๑) เตรียม EM

ใช้ EM สด (จากแหล่งที่เชื่อถือได้) ผสมกับกากน้ำตาลและน้ำสะอาด ในอัตราส่วน EM ๑ ส่วน : กากน้ำตาล ๑ ส่วน : น้ำ ๒๐ ส่วน หมักไว้ในภาชนะปิดฝาหลวม ๆ อย่างน้อย ๕-๗ วันในที่ร่ม

(๒) อัตราการใช้ EM กับบ่อกบ

ใช้ EM ที่หมักแล้ว ประมาณ ๑๐๐-๒๐๐ ซีซี ต่อน้ำ ๑ ลูกบาศก์เมตร (๑,๐๐๐ ลิตร) เท EM ลงในบ่อเลี้ยงโดยราดให้ทั่วผิวน้ำตอนเย็นหรือเช้านี้ ทำซ้ำทุก ๕-๗ วัน เพื่อคงสมดุลของจุลินทรีย์ในบ่อ

(๓) ถ่ายน้ำอย่างเหมาะสม

ควรถ่ายน้ำ ประมาณ ๑๐-๓๐% ของปริมาณน้ำในบ่อทุก ๓-๕ วัน แล้วเติมน้ำใหม่ หากน้ำเริ่มมีกลิ่นหรือขุ่นมาก ควรถ่ายน้ำเพิ่ม

การเลี้ยงกบในบ่อ เมื่อให้อาหารไปสักระยะจะมีเศษอาหารที่เหลือและของเสียจากกบสะสมอยู่ในน้ำ ซึ่งจะทำให้เน่าเสีย เกิดแก๊สพิษ เช่น แอมโมเนียหรือไฮโดรเจนซัลไฟด์ ส่งผลให้กบเครียด โตช้า เป็นโรคร่าย และอาจตายได้ การถ่ายน้ำจะช่วยลดสารพิษและของเสียที่ตกค้างในน้ำ เพิ่มปริมาณออกซิเจนในน้ำ กระตุ้นให้กบเจริญเติบโตและกินอาหารได้ดี ลดโอกาสการเกิดโรคผิวหนังหรือโรคติดเชื้อในกบ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) แดงร้าน พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) ถั่วฝักยาว พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ (ไร่-งาน-วา)

๑.๓) มะเขือ พื้นที่ปลูกจำนวน ๓ ไร่-งาน-วา

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลา จำนวน ๓,๐๐๐ ตัว

๒.๒) กบ จำนวน ๓๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) ไก่พื้นเมือง จำนวน ๓๐ ตัว

การผลิตผัก มีการปรับเปลี่ยนชนิด ตามความต้องการตลาดในพื้นที่ชุมชน เพื่อป้องกันการผลิตสินค้ามากเกินไปเกินความต้องการของตลาดและคนในพื้นที่

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า พืชผัก มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าปุ๋ย เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าบรรจุกัญท์ เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าน้ำมัน เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๙,๐๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๓๐,๐๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พืชผัก ตามฤดูกาล

เฉลี่ยรายได้วันละ ๓๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....บาท/สัปดาห์

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....บาท/เดือน

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....บาท/ปี

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เพิ่มความมั่นคงทางด้านอาหาร สามารถถ่ายทอดให้กับเกษตรกรในชุมชนได้
เรียนรู้และเห็นจากแปลงเรียนรู้

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และหันมาใช้ สารชีวภัณฑ์ (Biological agents) มีผลอย่างชัดเจน
ต่อ การฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้

๑) ลดการปนเปื้อนของดินและแหล่งน้ำ

สารชีวภัณฑ์ เช่น จุลินทรีย์หรือเชื้อราที่ควบคุมแมลงศัตรูพืช ไม่สะสมในดินหรือแหล่งน้ำ ต่างจากสารเคมี
ที่มักตกค้างในดินและชะล้างลงสู่แม่น้ำลำคลอง ทำให้แหล่งน้ำเน่าเสียหรือเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตน้ำ

๒) ปลอดภัยต่อสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่เป้าหมาย

สารชีวภัณฑ์ที่มีความจำเพาะกับแมลงหรือโรคพืชเป้าหมาย ไม่ทำอันตรายต่อแมลงที่มีประโยชน์ เช่น ผีเสื้อ
แมลงเต่าทอง หรือจุลินทรีย์ดีในดิน ต่างจากสารเคมีที่ทำลายทั้งแมลงดีและแมลงร้าย ส่งผลให้ระบบนิเวศไม่สมดุล

๓) ลดปัญหาการดื้อสารเคมี

แมลงศัตรูพืชมักเกิดการดื้อยาหลังใช้สารเคมีติดต่อกัน แต่สารชีวภัณฑ์มีวิธีการทำลายหลากหลายแบบ
(เช่น เข้าไปในตัวแมลง ย่อยจากภายใน) ทำให้แมลงพัฒนาเชื้อดื้อได้ยาก

๔) ช่วยฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

เมื่อหยุดใช้สารเคมี สัตว์เล็ก ๆ ในนาข้าว แพลงผัก หรือสวนผลไม้ เช่น กบ ปู ปลา หนอนผีเสื้อ ผี จะเริ่มกลับคืนสู่พื้นที่ ช่วยให้ระบบนิเวศเกษตรมีความสมดุล

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑) อนุรักษ์ดิน

ลดการสะสมของสารพิษในดิน เช่น โลหะหนักหรือสารเคมีตกค้าง ดินไม่แข็ง ไม่เป็นกรดหรือด่างเกินไป ช่วยให้จุลินทรีย์ในดินมีชีวิตอยู่ได้และทำหน้าที่ย่อยสลายอินทรีย์วัตถุ ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๒) อนุรักษ์แหล่งน้ำ

ลดการชะล้างของสารเคมีลงแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น คลอง หนอง บึง แม่น้ำ ช่วยลดการปนเปื้อนของไนเตรต ฟอสเฟต หรือสารพิษที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำ ทำให้แหล่งน้ำใส สะอาด และสามารถใช้อุปโภคบริโภคได้ปลอดภัยมากขึ้น

๓) อนุรักษ์อากาศ

การผลิตและฉีดพ่นสารเคมีทางการเกษตรมักปล่อยก๊าซเรือนกระจกและฝุ่นละออง การลดใช้สารเคมีช่วยลดการปล่อยก๊าซพิษและฝุ่นสู่ชั้นบรรยากาศ ช่วยลดมลภาวะในชุมชนและดีต่อสุขภาพของทั้งเกษตรกรและสิ่งแวดล้อม

๔) อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

เมื่อไม่มีสารเคมีตกค้างในแปลง เกิดการฟื้นตัวของแมลงที่เป็นประโยชน์ เช่น ผี แมลงเต่าทอง รวมถึงสัตว์น้ำขนาดเล็กในนาข้าว ระบบนิเวศกลับมาสมดุล ช่วยควบคุมแมลงศัตรูพืชตามธรรมชาติ เป็นการฟื้นฟูห่วงโซ่อาหารในพื้นที่เกษตร

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

การจัดสรรพื้นที่ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การใช้สารชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมี การทำเกษตรผสมผสาน การปลูกพืชจากวัสดุเหลือใช้

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

เป็นศูนย์เรียนรู้และให้บริการแก่เกษตรกรที่สนใจในพื้นที่ รับฟังปัญหาการเกษตรและช่วยหาแนวทางแก้ไข

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

แนะนำการขึ้นทะเบียนเกษตรกร การใช้แอปพลิเคชัน Farmbook แอปพลิเคชัน Ling การจัดการโรคแมลงศัตรูพืช การไกล่เกลี่ยปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรในพื้นที่

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ช่วยเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวกับการเกษตรทางไลน์กลุ่มหมู่บ้านหรือทาง Social Media ช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากทางเจ้าหน้าที่ผู้เกษตรกร เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูลการทำงานการเกษตร การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ขยายผลด้วยการถ่ายทอดความรู้แบบลงมือปฏิบัติ ให้เกษตรกรมาเรียนรู้ที่ศูนย์เพื่อให้เห็นภาพ ให้เกษตรกรได้เรียนรู้และเห็นผลจริง จากนั้นให้เกษตรกรนำไปปรับใช้กับพื้นที่การเกษตรของตนเอง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- เป็นจุดเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ตรงให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ของกรมส่งเสริมการเกษตร

- เป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญที่ประสานการทำงานระหว่างเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาชุมชน

- สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมวันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day)

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไบบ้าง

- ร่วมกับคณะกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ และเป้าหมายระยะสั้น-ยาวของ ศพก. ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และบริบทของพื้นที่

- ส่งเสริมและสร้างความร่วมมือระหว่าง ศพก. เกษตรกรในพื้นที่ และภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้

- เป็นตัวแทนของ ศพก. ในการเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร ทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด และประเทศ

- เป็นกระบอกเสียงในการนำเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกรในพื้นที่ สร้างความน่าเชื่อถือและทำให้เกษตรกรกล้าที่จะปรับเปลี่ยนและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพราะเห็นตัวอย่างที่จับต้องได้

- การผลักดันให้เกษตรกรหันมาใช้ หลักการเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย หรือเกษตรผสมผสาน ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นอีกหนึ่งความภาคภูมิใจที่ช่วยให้ชุมชนมีสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ดินอุดมสมบูรณ์ขึ้น และน้ำสะอาดขึ้น

- การได้ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม การสร้างเครือข่าย และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน ความภาคภูมิใจคือการได้เห็นชุมชนเข้มแข็งขึ้นจากการรวมพลังของเกษตรกร

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลอัมพวง เป็นผู้ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา เมื่อเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งในพื้นที่ มีบทบาทสำคัญในการไกล่เกลี่ย ให้คำปรึกษา และตัดสินใจเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกฝ่าย ต้องใช้ทั้งความรู้ ประสบการณ์ และความเข้าใจในบริบทของชุมชน

- เป็นผู้ประสานงานระหว่างชาวบ้านกับภาครัฐ และระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานเรื่องสาธารณูปโภค การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน หรือการผลักดันโครงการพัฒนาชุมชน

- เป็นผู้มีความมุ่งมั่น ซื่อสัตย์ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีความทุ่มเทในการทำงาน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชาวบ้านและผู้นำรุ่นใหม่ สามารถสร้างแรงจูงใจให้คนอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- ทำงานด้วยใจที่ไร้ผลตอบแทน แม้จะมีค่าตอบแทน แต่หลายครั้งงานของกำนันคือการสละเวลาส่วนตัว ความสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นการลงพื้นที่ยามวิกาล การช่วยเหลือ

ผู้ประสบภัย หรือการจัดกิจกรรมเพื่อชุมชนโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน หลายครั้งงานของกำนันไม่ได้จำกัด
อยู่แค่ในเวลาราชการ ต้องพร้อมช่วยเหลือเมื่อชาวบ้านต้องการ ไม่ว่าจะดึกดื่นแค่ไหน หรือเป็นเรื่อง
เล็กน้อยเพียงใด หากเป็นเรื่องที่ชาวบ้านเดือดร้อน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ขยัน มุ่งมั่น ซื่อสัตย์ ตั้งใจในการทำงาน เสียสละเพื่อส่วนรวม

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- นางพรกมล ศรีจรรย์ยา เกษตรอำเภอู้มผาง
- นายนพศรัณย์ แสงอินทร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
- นายบุญโฮม อ่อนสะอาด สารวัตรกำนันตำบลอู้มผางและคณะกรรมการ ศพก.

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

การสัมภาษณ์เชิงลึกและคำถามปลายเปิด

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ไม่มี

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานของ ศพก.

